Suomen
Poliisijärjestöjen
Liitto

VNS 5/2016 vp

80/12/2016
1.6.2016

Valtiovarainvaliokunta
Hallinto- ja turvallisuusjaosto

Asia VNS 5/2016 vp / Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta

Viite Hallinto- ja turvallisuusjaoston pyyntö asiantuntija kuultavaksi ja kirjallinen asiantuntijalausunto, lähetetty 19.5.2016

Sisäisen turvallisuuden selonteko koskee Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry:n (SPJL) jäsenistä poliisin ja hätäkeskuslaitoksen palveluksessa työskenteleviä. Lausunto keskittyy näitä koskeviin kirjauksiin.

Poliisi

Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa 2012–2015 tavoitteeksi kirjattiin: *Suomi, Euroopan turvallisin maa 2015.* 2012 Suomessa oli 7548 poliisia ja vielä 2015 lukumäärä oli 7475.
Nyt esillä oleva sisäisen turvallisuuden selonteko kurkottaa vieläkin korkeammalle: *Suomesta tulee maailman turvallisin maa asua, elää, yrittää ja tehdä työtä.* Selonteon mukaan tämä onnistuu vakiinnuttamalla poliisien määrä tasoon 7000.
Tämä tarkoittanee selkokielellä sitä, että mitä vähemmän poliiseja, sitä turvallisempi Suomi. Toinen vaihtoehto on se, että on tutkittua tietoa koko muun maailman heikkenevästä turvallisuustasosta.
Selonteossa nojataan robotisaation, virtualisaation, keinoälyn kehityksen, nanomateriaalien, bioteknologian ja energiateknologian mukanaan tuomiin mahdollisuuksiin. Ammattitaitoinen poliisimies saa tehdä tilaa uusille innovaatioille. Tulevaisuuden asiakas saa palvelun keinoälyllä, virtuaalisella poliisiasemalla asioiden.
Kun toimintavalmiusajat pitenevät, rikosten selvitysprosentit laskevat ja poliisista tulee entistä harvinaisempi näky erityisesti harvaan asutuilla alueilla, tämä ei enää näytä huolestuttavan selonteon laatijoita. Todetaan, että eipä näillä tekijöillä olekaan kovin suurta merkitystä rikosten ja onnettomuuksien ennalta estämisen kannalta.
Selonteossa perätään poliittista päätöksentekoa kertomaan, mitä rikoksia poliisin tulisi torjua, millä keinoin ja missä järjestyksessä. Tavalliseen kansalaiseen kohdistuva arkipäivän rikollisuus ei näyttäisi tässä priorisoinnissa sijoittuvan kovinkaan korkealle. Jo tällä hetkellä nämä rikokset jäävät huonolle hoidolle tai hoitamatta kokonaan. Tilanne ei jatkossa ainakaan parane.

Asemamiehenkatu 2, FI-00520 Helsinki
+ 358 9 3484 2400
Y-tunnus 0202256-1
spjl.fi

99 Me
turvaamme
selustasi.

Poliisien määrä on 2010-luvulla laskenut tasosta 7875 tasoon 7374, eroa siis melko tarkalleen 500. Tämän hetken htv-hinnalla tämä tarkoittaa 28,5 miljoonan euron vuotuista säästöä. Tiedossa on, että poliisien määrä tulee edelleen laskemaan, ilman, että tarvitaan mitään uusia toimenpiteitä. Valmistuvien poliisimiesten määrä on huomattavasti vuotuista poistumaa vähäisempi. Tämän hetkisen tiedon mukaan 2016 ero on n. 220, ensi vuonna n. 140 ja edelleen vuonna 2018 n. 60. Vuosien 2019 ja 2020 tilanne riippuu siitä, mikä on aloittavien opiskelijoiden määrä 2016 ja 2017. Koulutus kestää kolme vuotta.
Kaudella 2016–2020 poliisitoimen kehysrahoitusta ollaan vähentämässä 43,1 miljoonalla eurolla. Poliisin toimintamenoista noin 75 prosenttia koostuu henkilöstökuluista. Esitetty leikkaus tarkoittaa tuntuvaa henkilöstön vähentämistä. Selonteossa todetaan, että vähennys kohdistuu pääosin poliisimiehiin.

Poliisi on nykyiselläkin vahvuudellaan täystyöllistetty. Näköpiirissä ei ole mitään sellaisia toiminnallisia tai lainsäädännöllisiä muutoksia, jotka jotenkin helpottaisivat tilannetta. Yksilökohtaiset työmäärät vain kasvavat henkilöstön vähenemisen kautta. Samalla kun kansalaisten saamat palvelut heikkenevät, poliisihenkilöstö väsyy työtaakkansa alle. Poliittisilla päättäjillä on viimeinen hetki ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin. Ainoa tie on saattaa poliisikoulutuksen aloituspaikkojen määrä tuntuvasti vuotuista poistumaa suuremmaksi. Jos korjaus tehdään koskien vuotta 2017, tilanne alkaisi korjautua vuodesta 2020 lukien.
Tässä yhteydessä on vain varmistettava se, että organisaatiolla on aikanaan kehyksissä varaa palkata valmistuneet poliisimiehet.
Tämän lisäksi tulee pitää huoli siitä, että tällä hetkellä määräaikaisina työskentelevät poliisimiehet saavat pysyä organisaatiossa ja mieluummin niin, että heidän työsuhteensa vakinaistetaan. 17.5.2016 tilanteen mukaan 390 poliisimiestä oli määräaikaisena, ilman taustavirkaa. Lisäksi muuta henkilöstöä oli samassa asemassa 270.

Hätäkeskuslaitos

Selonteossa todetaan hätäkeskuslaitoksen henkilöstömäärää vähennetyn vuosien 2011–2015 välisenä aikana 763 henkilöstö noin 600:aan. Sopeutumistoimia on edelleen tiedossa. Nykytasoisen hätäkeskustoiminnan varmistaminen edellyttäisi selonteon mukaan 600–630 henkilötyövuoden tasoa; kohdan 1.7 mukaan. Toisaalla kohdassa 2.4 riittäväksi tasoksi mainitaan 600.
Selonteossa lasketaan paljon uuden hätäkeskustietojärjestelmän ja sen mahdollistaman verkottuneen toimintamallin varaan.
Hätäkeskustoiminnassa, kuten poliisissakin, tilanne lienee kuitenkin niin, että elävää ja ammattitaitoista ihmistä ei kyetä koskaan tekniikoilla täysin korvaamaan. Henkilöstön vähentäminen lisää jäljelle jäävien työntekijöiden kuormitusta. Samalla virheen todennäköisyys kasvaa. Kuten selonteossa todetaan, hätäkeskustoiminta on yksi tärkeimmistä toiminnoista, jotka vaikuttavat suoraan luottamukseen viranomaisia ja yhteiskuntaa kohtaan.
Päättäjien tulee jatkossakin turvata hätäkeskuslaitoksen häiriötön toiminta. Alalle tulee kouluttaa riittävä määrä osaavaa henkilökuntaa. Tämä on erittäin tärkeää nyt, kun ei ole enää työttömien poliisien tuomaa helpotusta hätäkeskuslaitoksen henkilöstöpulaan.

Lopuksi

Sekä poliisissa että hätäkeskuslaitoksessa on viety läpi raskaat organisaatiouudistukset. Tämä tie on kuljettu loppuun. Nyt tulee varmistaa, että molemmat tahot voivat keskittyä tekemään omaa arvokasta työtään tämän yhteiskunnan turvallisuuden ja hyvinvoinnin eteen.
Selonteossa luetellaan erinäinen määrä jo päällä olevia ja tulevaisuudessa uhkaavia turvallisuuttamme heikentäviä tekijöitä. Tätä taustaa vasten tuntuukin oudolta, että Suomi, päinvastoin kuin muut eurooppalaiset demokratiat, on valmis heikentämään turvallisuuden varmistavien organisaatioiden toimintaedellytyksiä.
Sisäministeri Petteri Orpo toteaa selonteon esipuheessaan että sisäinen turvallisuus on suomalaisen demokratian ja hyvinvointiyhteiskunnan kivijalka.
Näitä päättäjien yleviä juhlapuheita ja – kirjoituksia on jo ihan riittämiin. Sen sijaan kaivataan konkreettisia tekoja, joilla sisäinen turvallisuus voidaan taata.
Kuten alussa todettiin, maali on asetettu: Suomesta tulee maailman turvallisin maa. Miten tähän päästään, se luvataan kertoa jatkotyönä laadittavassa sisäisen turvallisuuden strategiassa.
Oli miten oli, sisäinen turvallisuus rakennetaan ammattilaisten kovalla työllä. Se on valvottuja öitä, tuulta ja tuiskua. Sisäisen turvallisuuden tekijät ovat joka hetki etulinjassa, 24/7.
Pidetään huolta heidän jaksamisestaan.

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry

Yrjö Suhonen
puheenjohtaja

Mika Nygård
järjestöpäällikkö

Suomen Poliisijärjestöjen Liittoon kuuluu runsaat 11 000 jäsentä poliisista, oikeusministeriön hallinnonalalta ja hätäkeskuslaitoksesta.

Asemamiehenkatu 2, FI-00520 Helsinki
+ 358 9 3484 2400
Y-tunnus 0202256-1
spjl.fi

99 Me turvaamme selustasi.